

(1)

अथअमरकोशद्वितीयकांडप्रारंभः॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥वर्गाः पृथ्वीपुरस्मात्तद्वनौषधिमृगादिभिः॥ नृब्रह्मक्षत्रविद्विशूद्रैः सांगोपांगैरिहोदिताः॥१॥ भूभूमिर-
 चलानंतरसाविश्वंभरास्थिरा॥ धराधरित्रीधरणिःसोणिज्याकाशयपीक्षितिः॥२॥ सर्वसहावसुमतीवसुधोर्वीचसंधरा॥ गो-
 शकुः पृथिवीपृथ्वीक्ष्मावनिर्मेदिनीमही॥३॥ “विपुलागहूरीधात्रीगौरिलाकुंभिनीक्ष्मा॥ भूतधात्रीरत्नगर्भाजगतीसांगरां
 बरा॥१॥ मृत्सृष्टिकाप्रशस्तातु मृत्सासृत्नाचमृत्तिका॥ उर्वरासर्वसस्याद्यास्यादूषः क्षारमृत्तिका॥४॥ उषवानूषरोद्वाव-
 ध्यन्यलिङ्गौस्थलंस्थली॥ समानौमरुधत्वानौहेरिवलाप्र हतेसमे॥ ५॥ त्रिषथोजगतीलोकोविषपंभुवनंजगत्॥ लोकोयंभा
 रतंवर्षशरावत्यास्तुयोवधेः॥६॥ देशः प्राग्दक्षिणः प्राच्यउदीच्यः पश्चिमोत्तरः॥ प्रत्यंतोस्लेच्छदेशः स्यान्मध्यदेशस्तुमध्यमः
 ॥७॥ आर्यावर्तः पुण्यभूमिर्मध्यंविंध्यहिमालयोः॥ नीवृज्जनपदोदेशविषयोत्पवर्तनं॥८॥ त्रिधागोष्ठान्दुप्रायेणद्वान्दु
 लद्वत्यपि॥ कुसुदान्कुसुदप्रायेवेतस्वान्बहुवेतसे॥९॥ शाद्वलः शाद्वहरितेसजंबालेतुपंकिलः॥ जलप्रायमनूपंस्यात्सुंसिकच्छ
 स्तथाविधः॥१०॥ स्त्रीशर्कराशर्करिलः शार्करः शर्करावति॥ देशएवादिमावेवसुन्नेयाः सिकतावति॥११॥ देशोनद्यंबुवृक्षंबु
 संपन्नत्रीहिपालितः॥ स्यान्नदीमातृकोदेवमातृकश्चयथाक्रमम्॥१२॥ सप्तसिदेशोराजत्वान् स्यात्ततो न्यत्रराजवाच॥ गोष्ठंगो
 स्थानकंतत्तुगौष्ठीनंभूतपूर्वकं॥१३॥ पर्यंतभूः परिसरः सेतुरालौस्त्रियांपुमान्॥ वामलूरश्च नाकुश्चवल्मीकंपुनपुंसकम्॥ -

(2A)

॥१४॥ अथ नवं तर्मागार्धपंथानः पदवी स्तृतिः ॥ सरणिः पद्धतिः पद्यावर्तन्येकपदीति च ॥१५॥ अतिपंथाः स्रुपंथाश्च सत्यथश्चार्चि
ते ध्वनि ॥ व्यध्वोदुरध्वोविपथः कदध्वाकापथः समाः ॥१६॥ अपंथास्त्वपथंतुल्येभ्यंगाटकचतुष्यथे ॥ प्रांतरं दूरशून्योऽध्वाकांतरं व
र्त्मदुर्गमम् ॥१७॥ गव्यतिः स्त्रीकोशायुगं नल्वः किक्कुचतुः शतम् ॥ घंटापथः संसरणंत्युरस्योपनिष्करं ॥१८॥ “द्यावापृथिव्योरोद
स्योद्यावाभूमीचरोदसी ॥ दिवस्पृथिव्योगं जातुरुमास्याल्लवणाकरः ॥१९॥” ॥ इति भूमिवर्गः ॥ ॥ पूस्त्रीपुरीनगयोवापत्त
नंपुटभेदनं ॥ स्थानीयं निगमो न्यत्तुयन्मूलनगरात्पुरम् ॥१॥ तच्छारवानगरं वेशोवेशया जनसमाश्रयः ॥ आपणस्तुनिषद्यायां वि
पणिः पण्यवीथिका ॥२॥ रथ्याप्रतौली विशिखास्याच्चयोवप्रमस्त्रियां ॥ प्राकारोवरणः सालः प्राचीनं प्रांततो वृतिः ॥३॥ भित्तिः
स्त्रीकुड्यमेडुकं च दंतर्न्यस्तकीकसम् ॥ गृहंगे होदवसितं वेशमस्य निकेतनं ॥४॥ निशांतपस्त्यसदनं भवनागारमंदिरं ॥ गृ
हाः पुंसि च भूम्येवनिकाथ्यनिलयालयाः ॥५॥ वासः कुटी द्वयोः शालासभासंजवनं त्विदम् ॥ चतुःशालं मुनीनांतुपणशालो
टजोस्त्रियाम् ॥६॥ चैत्यमायतनंतुल्येवाजिशाला तुमंदुरा ॥ आवेशनं शिल्पिशालाप्रपापानीयशालिका ॥७॥ मठश्छात्रा-
दिनिलयोगं जातुमंदिरागृहम् ॥ गभागारं वासगृहमरिष्टं सूतिकागृहम् ॥८॥ “कुट्टिमोः स्त्रीनिबद्धाभूश्चंद्रशालाशिरोगृह
म् ॥” वातायनं गवाक्षोऽथमंडपोः स्त्रीजनाश्रयः ॥ हर्म्यादिधनिनां वासः प्रासादो देवभूषुजाम् ॥९॥ सौधोः स्त्रीराजसदनमुपका

अ-को
२

(3)

योपकारिका ॥ स्वस्तिकः सर्वतोभद्रो नद्यावर्तादयोपि च ॥ १० ॥ विच्छंदकः प्रभेदाहिभवंतीश्वरसदनां ॥ रुद्रगारं भूभजामंतःपुरं
स्यादवरोधनं ॥ ११ ॥ शकृद्वांतश्चावरोधश्च स्याददृष्टः क्षौममस्त्रियाम् ॥ प्रघाणप्रघणालिंदाबहिर्द्वारप्रकोष्ठके ॥ १२ ॥ गृहावग्रहणी
देहल्यंगणंचत्तराजिरे ॥ अधस्ताद्द्वारुणिशिलानासादारूपरिस्थितम् ॥ १३ ॥ प्रच्छन्नमंतद्वारं स्यात्पक्षद्वारंतुपक्षकम् ॥ वली
कनीधेपटलयांतेथपटलं छदिः ॥ १४ ॥ गोपानसीतुवलभीछातनेवक्रदारुणि ॥ कपोतपालिकायांतुविटंकपुनपुंसकम् ॥ १५ ॥ -
स्त्रीद्वारप्रतीहारः स्याद्वितीर्दस्तुवेदिका ॥ तोरणोस्त्रीबहिर्द्वारंपुरद्वारंतुगोपुरम् ॥ १६ ॥ कूटंपूर्वद्वारियद्द्वस्तिनरवस्तस्मिन्नथ-
त्रिषु ॥ कपाटमरंतुत्येतद्विक्रमोर्गलंनना ॥ १७ ॥ आरोहणं स्यात्सोपानं निःश्रेणिस्त्वधिरोहणी ॥ संमार्जनीशोधनी स्यात्सं-
करोवकरस्तथा ॥ १८ ॥ क्षिप्तसुरवंनिःसरणंसनिवेशो निःक्षणम् ॥ समौ संवसथयामौवेशमभूर्वास्तुरस्त्रियाम् ॥ १९ ॥ या-
मांतमुपशल्यं स्यात्सोमसीमेस्त्रियामुभे ॥ घोषआभीरपल्ली स्यात्पक्ष्णः शबरालयः ॥ २० ॥ ॥ इतिषुरवर्गः ॥ ॥ महीधेशि
खरिद्व्याभृदहार्यधरपर्वताः ॥ अद्रिगोत्रगिरियावाचलशैलशिलोच्चयाः ॥ १ ॥ लोकालोकश्चक्रवालस्त्रिकूटस्त्रिककुत्समौ ॥
अस्तस्तुचरमस्माभृदुदयः पूर्वपर्वतः ॥ २ ॥ हिमवाभिषधोविंध्योमाल्यवान्यारियात्रकः ॥ गंधमादनमन्येचहमकूटादयो नगाः
॥ ३ ॥ पाषाणप्रस्तरयावोपलाशमानः शिलादृषत् ॥ कूटोऽस्त्रीशिरवरं शरंगं प्रपातस्त्वतलोभृगुधा ॥ कटकोऽस्त्रीनितंबोद्रेःस्तुः

द्विःकां

२

प्रस्थः सानुरस्त्रियाम् ॥ उत्सः प्रस्रवणं वारिप्रवाहो निर्झरो झरः ॥ ५ ॥ दरीतुकंदरो वास्त्री देवरवातबिले गुहा ॥ गह्वरगंडशैलास्तुच्यु-
 तास्थूलोपलागिरेः ॥ ६ ॥ "दंतकास्तुबहिस्तिर्यक्प्रदेशान्निर्गतागिरेः ॥" रवनिःस्त्रियामाकरः स्यात्पादाः प्रत्यंतपर्वताः ॥ उपत्य-
 काद्वेरोसन्नाभूमिरूर्ध्वमधित्यका ॥ ७ ॥ धातुर्मनःशिलाद्यद्वेर्गैरिकंतुविशेषतः ॥ निकुंजकुंजोवाक्कीबेलतादिपिहितोदेरे ॥ ८ ॥
 इतिशैलवर्गः ॥ ॥ अटचरण्यं विपिनंगहनंकाननंवनं ॥ महारण्यमरण्यानीगृहारास्तास्तुनिष्कृताः ॥ ९ ॥ आरामस्यादुपवनं वृत्रिमंवन-
 मेवयत् ॥ अमात्यगणिकागेहोपवने वृक्षवाटिका ॥ १० ॥ पुमानाक्रोडउद्यानंराजःसाधारणंवनम् ॥ स्यादेतदेवप्रमदवनमंतःपुरोचितं
 ॥ ११ ॥ वीथ्याकिरावलिःपंक्तिःश्रेणीलेखास्तुराजयः ॥ वन्यावनसमूहस्यादंकुरोःभिनवोऽद्दिदि ॥ १२ ॥ वृक्षोमहीरुहःशारवीवितपीपा-
 दपस्तरुः ॥ अनोकहःकुटःशालःपलाशीद्रुद्रुमागमाः ॥ १३ ॥ वानस्पत्यःफलैःपुष्पात्तैरपुष्पादनस्पतिः ॥ ओषध्यःफलपाकांताःस्युर-
 वंध्यःफलेग्रहिः ॥ १४ ॥ वंध्योफलोवकेशीचफलवान्फलिनःफली ॥ प्रफुल्लौत्फुल्लसंफुल्लव्याकोशविकचस्फुटाः ॥ १५ ॥ फुल्लश्चैतेविक-
 सितेस्युरबंध्यादयस्त्रिषु ॥ स्थाणुवानाध्रुवःशंकुहस्चशाखाशिफ क्लृपः ॥ १६ ॥ अमकांडेस्तंबगुल्मोवल्लीतुव्रततिलता ॥ लताप्रता-
 निनीवीरुद्रुल्मित्युलपइत्यपि ॥ १७ ॥ नगाद्यारोहउच्छ्रायउत्सेधश्चोच्छ्रयश्चसः ॥ अस्त्रीप्रकांडःस्कंधःस्यान्मूलाच्छाखावधिस्तरोः ॥
 ॥ १८ ॥ समेशाखालतेस्कंधशाखाशालेशिफाजटे ॥ शाखाशिफावरोहःस्यान्मूलाच्छायंगतालता ॥ १९ ॥ शिरोयंशिरवरं वानामूलं-

(3A)

अ-को-
३

(५)

बुधोधिनामकः॥सारोमज्जानरिस्त्वक्स्त्रीवल्कंवल्ललमस्त्रियाम्॥१२॥काष्ठंदाविधनंत्वेधदुधामेधःसमित्त्रियां॥निष्कुहःकोटरंवा
नावल्लरिर्मजरिस्त्रियौ॥१३॥पत्रंपलाशंछदनंदलंपर्णंछदःपुमान्॥पल्लवोऽस्त्रीकिसलयंविस्तारोविटपोऽस्त्रियाम्॥१४॥वृक्षा-
दीनांफलंसस्यंघृतंपसवबंधनम्॥आमोफलेशलाहुःस्याच्छुकेवानसुभेषु॥१५॥द्वारकोजालकंक्लीबेकलिकाकोरकःपुमान्॥स्या
दुच्छकस्तुस्तवकःकुद्दालोसुकुलोऽस्त्रियाम्॥१६॥स्त्रियःसुमनसःपुष्पंप्रसूनंकुसुमंसुमम्॥मकरंदःपुष्परसःपरागःसुमनोरजः
॥१७॥द्विहीनंप्रसवेसर्वेहरीतक्यादयःस्त्रियाम्॥अश्वत्थवैणवप्लाक्षनैययोधैगुदंफले॥१८॥बाहृतंचफलेजंघ्राजंबूःस्त्रीजंबुजां
बवम्॥पुष्पजातीप्रभृतयःस्वलिंगात्रीहयःफले॥१९॥विदार्याद्यास्तुमूलेपिपुष्पेक्लीबेपिपाटला॥बोधिद्रुमश्चलदलःपिप्पलःकुंज
राशनः॥२०॥अश्वत्थेशकपित्येस्युर्दधित्ययाहिमन्मथाः॥तस्मिन्दधिफलःपुष्पफलदंतशाठावपि॥२१॥उडुंबरोजंतुफलोयशंगो
हेमदुग्धकः॥कोविदारैचमरिकःकुद्दालोसुगपत्रकः॥२२॥ससपर्णांविशालत्वक्शारदोविषमच्छदः॥आरग्वधेराजवृक्षशस्या
कचतुरंगुलाः॥२३॥आरेवतव्याधिघातकृतमालसुवर्णकाः॥स्युर्जंबोरेदंतशाठजंभजंभीरजंभलाः॥२४॥वरुणोवरणःसैतुस्ति
क्तशाकःकुमारकः॥पुन्नागेपुरुषस्तुंगःकेसरोदेववल्लभः॥२५॥पारिभद्रेनिंबतरुर्मंदारःपारिजातकः॥तिनिशोस्यंदनोनेमीर
शदुरतिसुककः॥२६॥वंजुलश्चित्रकूचाथद्वौपीतनकपीतनौ॥आस्नातकेमधूकेतुगुडपुष्पमधुद्रुमौ॥२७॥वानप्रस्थमधुघीलौ

हि-कां-
२

३

(6A)

जलजेत्रमधूलकः॥पीलौगुडफलसंसीतस्मिंस्तुगिरिसंभवे॥२८॥अक्षोटकंदरालौहावंकोटेतुनिकोचकः॥पलाशोकिंशुकःपर्णा
वातपोथोथवेतसे॥२९॥रथात्रपुष्पाविदुरशीतवानीरवंजुलाः॥ह्योपरिव्याधविदुलौनादेयीचांबुवेतसे॥३०॥सोभाजनेशि-
युतीक्षणगंधकाक्षीवमोचकाः॥रक्तोसौमधुशिशुःस्यादारिष्टःफेनिलःसमो॥३१॥बिल्वेशांडिल्यशैलूषोमालूरःश्रीफलाव
पि॥प्लक्षोजटीपर्कटीस्यान्त्यग्रोधोबहुपाद्वतः॥३२॥गालवःशाबरोलोधस्तिरीरस्तिवमार्जनौ॥आश्रुतोरसालोसोसह-
कारोऽतिसौरभः॥३३॥कुंभोलूरवलकंकीबेकोशिकोरुगुलुःसुरः॥शैलुःश्लेष्मातकःशीतउद्दालोबहुवारकः॥३४॥राजाद
नंप्रियालःस्यात्सन्नकद्रुधनुःपतः॥गंभारीसर्वतोभद्राकाशमरीमधुपर्णिका॥३५॥श्रीपर्णीभद्रपर्णीचकाशमयश्चाप्यथद्वयो
ककंधूर्बदरीकोलिःकोलकुवलफेनिले॥३६॥सौवीरंबदरंघोटाप्यथस्यात्चादुकंतकः॥विकंकतःस्त्रुवाटक्षोयंथिलोव्याघ्रपाद
पि॥३७॥ऐरावतनागरंगोनादेयीभूमिजंबुका॥तिंदुकःस्यूजकःकालस्कंधश्चशितिसारके॥३८॥काकेंदुःकुलकःकाकतिंदुकः
काकपीलुके॥गोलीढोझाटलोघंटापाटलिर्मोक्षसुकौ॥३९॥तिलकःक्षरकःश्रीमानसमोपिचुलझावुकौ॥श्रीपर्णिकाकुमु
दिकाकुंभीकैडर्यकटफलौ॥४०॥क्रमुकःपट्टिकारव्यःस्यात्पट्टीलाक्षाप्रसादनः॥तूदस्तुयूपःक्रमुकोब्रह्मण्योब्रह्मदारुच॥४१॥
तूलचनीपप्रियककदंबास्तुहलिप्रिये॥वीरवृक्षोरुक्षरोमिसुरवीभल्लातकीत्रिषु॥४२॥गर्दभांडेकंदरालकपीतनसुपाश्वकाः

अ-को-
४

(5)

पुस्तश्चतित्तीचिंचाऽम्बिकाथोपीतसारके ॥ ४३ ॥ सर्जकासनबंधूकपुष्पप्रियकजीवकाः ॥ सालेतुसर्जकार्याश्वकर्णकाः सस्य
संवरः ॥ ४४ ॥ नदीसर्जोवीरतरुरिंद्रदुःककुभोर्जुनः ॥ राजादनः फलाभ्यक्षः क्षीरिकायामथद्वयोः ॥ ४५ ॥ इंगुदीतापसतरुभूर्जेच
र्मिसृदुत्वचौ ॥ पिच्छिलापूरणीमोचास्थिरायुःशाल्मलिर्द्वयोः ॥ ४६ ॥ पिच्छातुशाल्मलीवेष्टेरोचनः कूटशाल्मलिः ॥ चिरिबिल्वान-
क्तमालः करजश्चकरंजके ॥ ४७ ॥ प्रकीर्यः पूतिकरजः पूतिककलिसारकः ॥ करंजभेदाः षड्भ्योमर्कत्युगारवल्लरी ॥ ४८ ॥ रोहीरो-
हितकः श्लिहशत्रुर्दाडिमपुष्पकः ॥ गायत्रीबालतनयः रुविदिरोदंतधावनः ॥ ४९ ॥ अरिमेदोविद्वरविदेकदरः रविदेरेसिते ॥ सोम
वल्कोष्यथव्याघ्रपुच्छगंधर्वहस्तकौ ॥ ५० ॥ एरंडउरुबुकश्चरुचकश्चित्रकश्चसः ॥ चंचुः पंचांगुलोमंडवर्धमानव्यडंबकाः
॥ ५१ ॥ अल्पाशमीशमीरः स्याच्छमीसक्तुफलाशिवा ॥ पिंडोतकोमरुबुकः श्वसनः करहाटकः ॥ ५२ ॥ शल्यश्चमदनेशक्रपाद
पः पारिभद्रकः ॥ भद्रदारुद्रुकिलिमंपीतदारुचदारुच ॥ ५३ ॥ पूतिकाश्चसप्तसुर्देवदारुण्यथद्वयोः ॥ पारलिः पारलामोघाका
चस्थालीफलेरुहा ॥ ५४ ॥ कृष्णावृंताकुबेराक्षीश्यामातुमहिलाह्या ॥ लतागोवंदिनीगुंद्राप्रियंगुः फलिनीफली ॥ ५५ ॥ विश्वक
सेनागंधफलीकारंभाप्रियकश्चसा ॥ मंडुकपर्णपत्रोर्णनटकद्वंगुदुकाः ॥ ५६ ॥ स्योनाकशकनासर्क्षदीर्घवृंतकुटंनताः ॥ शोण
कश्चारलौतिष्यफलात्खामलकीत्रिषु ॥ ५७ ॥ अमृताचवयस्थाचत्रिलिगस्तुविभीतकः ॥ नाक्षस्तुषः कर्षफलोभृतावासः कलिदु

हि-कां-
२

४

(5A)

मः॥५८॥अभयात्त्वयथापथ्याकायस्थापूतनामृता॥हरीतकीहेमवतीचेतकीश्रेयसीशिवा॥५९॥पीतद्रुःसरलःपूतिकाषंचाथ
द्रुमोत्पलः॥कर्णिकारःपरिव्याधोलकुचोलिकुचोडहुः॥६०॥पनसःकंदकफलोनिचुलोहिज्जलोऽबुजः॥काकोदुबरिकाफल्यु
मैलयूर्जघनेफला॥६१॥अरिष्टःसर्वतोभद्रहगुनिर्यासमालकाः॥पिचुमंदश्चनिबेथपिच्छिलागुरुशिशपा॥६२॥कपिलाभ-
स्मगर्भासाशिरीषस्तुकपीतनः॥मंडिलोष्यथचांपेयश्चंपकोहेमपुष्पकः॥६३॥एतस्यकलिकागंधफलीस्यादथकेसरे॥बकुलो
वंजुलोशोकेसमोकरकदाडिमौ॥६४॥चांपेयःकेसरोनागकेसरःकाचनाह्वयः॥जयाजयंतीतर्कारीनादेयीवैजयंतिका॥६५॥श्री
पर्णमग्निमंथस्यात्कणिकागणिकारिका॥जयोथकुटजःशक्रोवत्सकोणिरिमल्लिकाएतस्यैवकलिंगोद्रयवभद्रयवंपले॥कृ-
ष्णापाकफलाविग्रस्रुषेणाःकरमर्दके॥६७॥कालस्कंधस्तमालस्यात्तापिच्छोष्यथसिंदुके॥सिंदुवारेद्रुसरतौनिर्गुंडीद्राणिकेत्यपि
॥६८॥वेणीगरागरीदेवताडोजीमूतइत्यापि॥श्रीहस्तिनीतुभ्रूडोत्तुणशून्यंतुमल्लिका॥६९॥भूपदीशीतभीरुश्चसैवासफोटाव-
चोद्रुवा॥शेफालिकातुस्रुवहानिर्गुंडीनीलिकाचसा॥७०॥सितासौश्वेतसरसाभ्रतवेश्यथमागधी॥गणिकायूथिकांबशासा
पीताहेमपुष्पिका॥७१॥अतिमुक्तःपुंड्रकःस्याद्वासंतीमाधवीलता॥समनामालतीजातिःससलानवमालिका॥७२॥माध्यंकुंदं
रक्तकस्तुबंधूकोबंधुजीवकः॥सहाकुमारीतरणिरस्नानस्तुमहासहा॥७३॥तत्रशोणेकुरवकस्तत्रपीतेकुरंटकः॥नीलिशिंटी

द्वयोर्बाणादासीचार्तगलश्चसा ॥७४॥ सैरेयकस्तुझिंटीस्यातस्मिन्कुरबकोऽरुणे ॥ पीताकुरंतकोझिंटीतस्मिन्सहचरीद्वयोः ७५
 ओंद्रपुष्पंजपापुष्पं वज्रपुष्पं तिलस्ययत् ॥ प्रतिहासशतप्रासचंडातहयमारकाः ॥७६॥ करवीरे करीरेतुक्करयंथिलावुभौ ॥ उच्च-
 तः कितवोधूर्तोयत्तरः कनकाह्वयः ॥७७॥ मातुलौमदनश्चास्यफलेमातुलपुत्रकः ॥ फलपूरोबीजपूरोरुचकोमातुलुंगके ॥७८॥ सा-
 मीरणो मरुबकः प्रस्थपुष्पफणिज्जकः ॥ जंबीरोप्यथपर्णोसेकठिंजरकुठेरको ॥७९॥ सितैर्जकोत्रपाठीतुचित्रको वह्निसंज्ञकः ॥
 अर्काह्वयसूकास्फोटगणरूपविकीरणाः ॥८०॥ मंदारश्चार्कपर्णोत्रशकूलकं प्रतापसौ ॥ शिवमल्लीपाशपतएकाष्ठीलोबुकोव-
 स्तः ॥८१॥ वंदावृक्षादनी वृक्षरुहाजीवंतिकेत्यपि ॥ वत्सादनी चिन्नरुहागुडचीतंत्रिकाऽमृता ॥८२॥ जीवंतिकासोमवल्ली विशाल्या
 मधुपर्ण्यपि ॥ मूर्वादेवीमधुरसामोरतातेजनिस्त्रवा ॥८३॥ मधूलिकामधुश्रेणीगोकर्णीपीलुपर्ण्यपि ॥ पाठांबष्ठाविद्धकर्णस्थि-
 पनीश्रेयसीरसा ॥८४॥ एकाष्ठीलापापचेलीप्राचीनावनार्तिक्तिका ॥ कटुः कटंभराशोकरोहिणीकटुरोहिणी ॥८५॥ मत्स्यापित्ता-
 कृष्णामेदीचक्रांगीशकुलादनी ॥ आत्मगुसाजहाव्यंडाकंडूराप्रावृषायणी ॥८६॥ क्रथप्रोक्ताशरकशिबिः कपिकच्छश्चमर्कटी ॥ चि-
 त्तोपचित्रान्यग्रोधीद्रवतीशंबरीवृषा ॥८७॥ प्रत्यकूश्रेणीसूतश्रेणीरंडामूषिकपर्ण्यपि ॥ अपामार्गः शैरवरिको धामार्गवमयूरको
 ॥८८॥ प्रत्यकूपर्णिकेशपर्णीकिणिहीरवरमंजरी ॥ हंजिकाब्राह्मणीपद्माभार्गीब्राह्मणयष्टिका ॥८९॥ अंगारवल्लीबालेयशाकबर्ब

(6A)

रवर्द्धकाः॥संजिष्ठाविकसाजिंगीसमंगाकालमेषिका॥९०॥मंडुकपर्णीमिंडारीमंडीयोजनवत्यपि॥वासोयवासोदुःस्पर्शाधन्व
यासःकुनाशकः॥९१॥रोदनीकच्छुरानंतासमुद्रातादुरालभा॥ष्टत्रिपर्णीष्टथकपर्णीचित्रपर्ण्यंशिवल्लिका॥९२॥क्रोष्टुविन्ना
सिंहपुच्छीकलशीधावनीगुहा॥निदिग्धिकास्मशीव्यायीबृहतीकंटकारिका॥९३॥प्रचोदनीकुलीक्षुद्रादुःस्पर्शाराष्ट्रिकेत्यपि॥
नीलीकालाक्रीतिकायामीणामधुपर्णिका॥९४॥रंजनीश्रीफलीतुल्याद्रोणीदोलाचनीलिनी॥अवल्लुजःसोमराजीस्रव
ल्लिःसोमवल्लिका॥९५॥कालमेषीकृष्णाफलाबाकुचीपूतिफल्यपि॥कृष्णापकुल्यावैदेहीमागधीचपलाकणा॥९६॥उषणापि
प्लीशोडीकोलाथकरिपिप्लो॥कपिवल्लीकोलवल्लीश्रेयसीवशिरःपुमान्॥९७॥चव्येतुचविकाकाकचिंचीगुंजेतुकृष्णाला
पलंकषात्विक्षुगंधाश्वदंष्ट्रास्वादुकंटकः॥९८॥गोकंटकोगोक्षरकोवनशृंगाटइत्यपि॥विश्वाविषाप्रतिविषाऽतिविषोपविषा
रुणा॥९९॥शृंगीमहौषधंचायसीरावीदुग्धिकासमे॥शतमूलीबहुस्रताभीरुरिंदीवरीवरी॥१००॥अथप्रोक्ताभीरुपत्रीनारा
यण्यःशतावरी॥अहेरुरथपीतद्रुकालीयकहरिद्रवः॥१०१॥दार्वीपचंपचादारुहरिद्रापर्जनीत्यपि॥वचोयगंधाषड्ग्रंथागोलो
मीशतपर्षिका॥१०२॥शक्रुहैमवतीवैद्यमातृसिंह्योतुवासिका॥वृषोःटरूषःसिंहास्योवासकोवाजिदंतकः॥१०३॥आस्फोतागि
रिकर्णीस्याद्विष्णुक्रांतापराजिता॥इक्षुगंधातुकांडेक्षुकोकिलाक्षेक्षुरक्षुराः॥१०४॥शालेयस्याच्छीतशिवशुक्रामधुरिकामि

अ.को.
६

(७)

सिः॥ मिश्रेयायथसीहंडोवज्जः स्तुक्स्त्रीस्तुहीगुडा ॥१०५॥ समंतदुग्धाथोवेल्लममोधाचित्रतंडुला ॥ तंडुलश्चक्रिमिधश्चविडंगंपु
नपुंसकं ॥१०६॥ बलावाल्यालकाघटारवातुद्रोणपुष्पिका ॥ मृद्धीकागोस्तनीद्राक्षास्वाहीमधुरसेतिच ॥१०७॥ सर्वानुभूतिः सरला
धिपुटात्रिवृतात्रिवृत ॥ त्रिभंडीरोचनीश्यामापालिंद्यौतुस्रवेणिका ॥१०८॥ कालामस्तरविदलाऽर्द्धचंद्राकालमेषिका ॥ मधुकंठ्ठीतकं
यष्टिमधुकंमधुयष्टिका ॥१०९॥ विदारीक्षीरशक्रेक्षुगंधाक्रोशीतथासिता ॥ अन्याक्षीरविदारीस्यान्महाश्वेतक्षुगंधिका ॥११०॥ -
लांगलीशारदीतोयपिप्यलीशकुलादनी ॥ स्वराशवाकारवीदीप्यामधुरोलोचमस्तकः ॥१११॥ गोपीश्यामासारिवास्यादनंतोत्पल-
शारिवा ॥ योग्यमृद्धिः सिद्धिलक्ष्म्यौवृद्धेरथ्याहयाइमे ॥११२॥ कदलीचारणबुसारंभामोचांशुमत्पला ॥ काशीलामुद्रपणीतुकाक
सुहासहेत्यपि ॥११३॥ वार्ताकीहिंगुलीसिंहोभंटाकीदुश्रधधिणी ॥ नाकुलीस्तरसारास्त्रास्रुगंधागंधनाकुली ॥११४॥ नकुलेष्टास्रु
जंगाक्षीछत्राकीस्रुवहाचसा ॥ विदारिगंधांशुमतीसालपणीस्त्रिरामुवा ॥११५॥ तुंडिकेरीसमुद्रांताकार्पासीबदरेतिच ॥ भारद्वा
जीतुसावन्याशुंगीतुश्रुषभोवृषः ॥११६॥ गंगेरुकीनागबलाझषाहस्वगवेद्युका ॥ धामार्गविद्योषकः स्यान्महाजालीसपीतकः ॥ -
॥११७॥ ज्योत्स्नीपटोलिकाजालीनादेयीभूमिजंबुका ॥ स्याल्लांगलिक्यमिशिरवाकाकांगीकाकनासिका ॥११८॥ गोधापदीतुस्रु
वहासुसलीतालमूलिका ॥ अजशृंगीविषाणीस्याद्रोजिह्वादाविकेसमे ॥११९॥ तांबूलवल्लीतांबूलीनागवलय्यथद्विजा ॥ हरेणुर-

द्वि.कां.

६

(7A)

णुकाकौंतीकपिलाभस्मगंधिनी ॥१२०॥ एलावालुकमैलेयंरुगंधिहरिवालुकं ॥ वालुकंचायपालंस्यांमुकुंदः कुंदकुंदुरु ॥१२१॥ बालंही
बेरबहिष्ठीदीच्यं केशांबुनामच ॥ कालानुसार्येष्टाशमपुष्पशीतशिवानितु ॥१२२॥ शैलेयंतालपर्णीतुदेल्यागंधपुरासुरा ॥ गंधिनीगज
फक्ष्यातुस्रवहासरभीरसा ॥१२३॥ महेरुणाकुंदुरुकीसलकील्लादनीतिच ॥ अग्निज्वालास्रभिस्सतुधातकीधातुपुष्पिका ॥१२४॥
स्रथीकाचंद्रवालैलानिष्कृटीबहुलाथसा ॥ स्रक्ष्मापकुंचिकातुत्याकोरंगीत्रिपुटात्रुटिः ॥१२५॥ व्याधिः कुष्ठंपारिभायंवाप्यं पाकल
सुत्पलं ॥ शंखिनीचोरपुष्पीस्यात्केशिन्यथवितुन्नकः ॥१२६॥ झाटा मलाद्झटातालीशिवातामलकीतिच ॥ प्रपौंडरीकंपौंडर्यमथ
तुन्नः कुबेरकः ॥१२७॥ कुणिकच्छः कांतलकोनंदिवृक्षोऽथराक्षसी ॥ चंडाधनहरीक्षेमदुष्यत्रगणहासकाः ॥१२८॥ व्याडाधुधं व्याघ्र
नखंकरजंचक्रकारकं ॥ स्रधिराविद्रुमलताकपोतांघिर्नटीनली ॥१२९॥ धूमन्यंजनकेशीचहनुर्हृद्विलसिनी ॥ शक्तिः शंखः रवु
रः कोलदलंनखमथाढकी ॥१३०॥ काक्षीमृत्नातुवरिका मृत्तालकसुराष्ट्रजे ॥ कुटंनदंदाशपुरवानेयंपरिपेलवम् ॥१३१॥ सुवगोपु
रगोनर्दकैवतीसुस्तकानिच ॥ यंथिपर्णेशकंबहंपुष्पस्थौणेयकुंकुरे ॥१३२॥ मरुच्चालातुपिशनास्रकादेवीलतालघुः ॥ ससुद्रांता
वधूः कोटिवर्षालंकोपिकेत्यपि ॥१३३॥ तपस्विनीजटामांसीजटिलालोमशाभिसी ॥ लव्कपत्रमुत्कटंभृंगंलवंचोचंवरंगकम् ॥१३४॥
कचूरकोद्राविडकः काल्यकोवेधसुरव्यकः ॥ ओषध्यांजातिमात्रेस्युरजातौसर्वमौषधम् ॥१३५॥ शाकारव्यंपत्रपुष्पादितंडुलीयोल्पमा

अ-को
७

(४)

रिषः॥विशल्याभिशिरवानंताफलिनोशक्रपुष्पिका॥१३६॥स्यादृप्तगंधाच्छगलांश्यावेगीवृद्धदारकः॥जुंगोब्राह्मीतुमल्याक्षीवयस्थासो
मवल्लुरी॥१३७॥पटुपणीहैमवतीस्वर्णक्षीरीहिमावती॥हयपुच्छीतुकांबोजीमाषपर्णीमहासहा॥१३८॥तुंडिकेरीरक्तफलाबिंबिकापी
लुपण्यपि॥बर्बराकबरीतुंगीरवरपुष्पाजगंधिका॥१३९॥एलापर्णीतुस्वहारास्त्रायुक्तरसाचसा॥चांगेरीचुम्बिकादंतशरांबष्मास्त्र-
लोणिका॥१४०॥सहस्रवेधीचुम्बोस्त्रवेतसःशतवेध्यपि॥नमस्कारीगंडकारीसमंगारवद्विरेत्यपि॥१४१॥जीवतीजीवनीजीवाजी
वनीयामधुस्त्रवा॥कूर्चशीर्षीमधुरकःशंगहस्वांगजीवकाः॥१४२॥किरातित्तोभ्रनिंबोनार्यतित्तोऽथससला॥बिमलाशातलाभ्र
रिफेनाचर्मकषेत्यपि॥१४३॥वायसोलीस्वादुरसावयस्थाऽथमकूलकः॥निकुंभोदंतिकाप्रत्यक्श्रेण्युतुंबरपण्यपि॥१४४॥अजमोदा
तूयगंधाब्रह्मदभयवानिका॥मूलेषुकरकाशमीरपद्मपत्राणियौकरे॥१४५॥अव्यथातिचरापत्नाचारटीपद्मचारिणी॥कांपिल्यः
कर्कशश्चंद्रोरक्तांगोरोचनीत्यपि॥१४६॥प्रपुन्नाडस्त्रेडगजोदुग्धश्चक्रमर्दकः॥पद्मातुरगारव्यश्चपलांडुस्तुसुकंदकः॥१४७॥
लताकंदुदुमौतत्रहरितेथमहौषधम्॥लशकनंगृजनारिष्टमहाकंदरसोनकाः॥१४८॥पुनर्नवाथशोफमीवितुल्लस्त्रनिषण्णकम्
स्याद्वातकःशीतलोपराजिताषणपण्यपि॥१४९॥पारावतांघिःकटमीपण्याज्योतिष्मर्तालता॥वार्षिकंत्रायमाणास्यात्रायंतीबल
भाद्रिका॥१५०॥विषकुसेनाप्रियागृष्टिर्वाराहीबदरेत्यपि॥मार्कवोभृंगराजस्यात्काकमाचीतुवायसी॥१५१॥शतपुष्पासितच्छत्रा

हि. कां.

७

(8A)

तिच्छत्रामधुरामिसिः॥ अवाकपुष्पीकारवीचसरणातुप्रसारिणी॥१५२॥ तस्यांकटंभराराजबलाभद्रबलेत्यपि॥ जनीजतूकारज
नीजतुकुञ्चक्रवर्तिनी॥१५३॥ संस्पर्शाथशरीगंधमूलीषट्शिकेत्यपि॥ कर्चूरोपपलाशोथकारवेल्लः कठिल्लुकः॥१५४॥ स्रुषवीच
थकुलकंपटोलस्तिक्तकःपटुः॥ कूष्मांडकस्तुककरुर्वासःकर्कटीस्त्रियो॥१५५॥ इक्ष्वाकुः कदुतुंबीस्यात्तुंब्यलाबूरुभेसमे॥ चित्रा
गवाक्षीगोडुंबाविशालात्विंद्वारुणी॥१५६॥ अशोमिः सूरुणः कंदोर्गादीरस्तुसमिष्ठिला॥ कलंब्युपोदिकास्त्रीतुमूलकंहिल-
मोचिका॥१५७॥ वास्तुकंशाकमेदास्युर्दूर्वातुशतपर्विका॥ सहस्ववीयाभार्गव्योरुहानंताथुसांसिता॥१५८॥ गोलोमीशतवीया
चगंडालीशकुलाक्षका॥ कुरुविंदोमेघनामासुस्तासुस्तकमस्त्रियाम्॥१५९॥ स्याद्द्रुमुस्तकेगुंद्राचूडालाचक्रलोच्चटा॥ वंशेत्व
कूसारकमारत्वचिसारतृणध्वजाः॥१६०॥ शतपवाथवफलोवेषुमस्करतेजनाः॥ वेणवः कीचकास्तेस्युर्येस्वनंत्यनिलोद्ध
ताः॥१६१॥ यंथिर्नापर्वपुरुषीगुंद्रस्तेजनकःशरः॥ नडस्तुधमनःपोटगलोऽथोकाशमस्त्रियाम्॥१६२॥ इक्ष्गंधापोटगलःपुं-
सिभून्निनुबल्वजाः॥ रसालइक्षस्तद्देदाःपुंद्रकांतरकादयः॥१६३॥ स्याद्दीरणवीरतरंमूलेस्योशीरमस्त्रियाम्॥ अभयंनल
दंसेव्यममृणालंजलाशयम्॥१६४॥ लामज्जकलधुलयमवदाहेष्टकापथे॥ नडादयस्तृणंगर्मुच्छ्यामाकप्रमुखाअपि॥१६५॥
अस्त्रीकुशकुथोदर्भःपवित्रमथकत्तृणम्॥ पौरसौगंधिकंध्यामदेवजग्धकरौहिषम्॥१६६॥ छत्रातिच्छत्रपालसौमालातृणकम्

अ.को.
८

(१)

स्तृणे ॥ शम्बालत्तणं घासोयवसंत्तणमर्जुनं ॥ १६७ ॥ तृणानां संहतिस्तृणानड्यातुनडसंहतिः ॥ तृणराजाह्यस्तालो नारिकेलस्तु
लांगली ॥ १६८ ॥ योंरातुपूगः ऋसुकोणुवाकः रवपुरोस्यतु ॥ फलसुद्वेगमेतेचहिंतालसहितास्त्रियः ॥ १६९ ॥ रवर्जूरः केतकीतालीरव-
र्जूरश्चत्तणद्रुमाः ॥ ॥ इतिवनौषधिवर्गः ॥ ॥ सिंहोमृगेंद्रः पंचास्योहर्यक्षः केसरीहरिः ॥ “कंठीरवोमृगरिपुर्मृगदृष्टिर्मृगाशा-
नः ॥ पुंडरीकः पंचनरवश्चित्रकायमृगद्विषः ॥ १ ॥” शाहलदीपिनौव्याघ्रेतरक्षस्तुमृगादनः ॥ १ ॥ वराहः सूकरोद्युष्टिः कोलः पोत्रीकि-
रिः कितिः ॥ दंष्ट्रीघोणीस्तब्धरोमाक्रोडोभूदारइत्यपि ॥ २ ॥ कपिसूवंगपुवगशारवामृगवलीसुरवाः ॥ मर्कटोवनरः कोशोवनोकाअ-
थभल्लुके ॥ ३ ॥ ऋक्षाच्छभल्लभल्लुकागंडकेरवद्रवर्जिनौ ॥ लुलायोमहिषोवाहद्विषल्कासरसैरिभाः ॥ ४ ॥ स्त्रियांशिवाभूरिमा-
यगोमोसुमृगधूर्तकाः ॥ शरगालवत्तुकक्रोष्टुफेरुफेरवजंबुकाः ॥ ५ ॥ ओतुर्विडालोमार्जारोद्युष्टदंशकआरवुभुक् ॥ त्रयोगोधेर-
गोधारगोधेयागोधिकात्मजे ॥ ६ ॥ श्वावित्तुशल्यस्तल्लोमिशललोशललंशलम् ॥ वातप्रमीर्वातमृगः कोकईहामृगोद्युष्टकः ॥
॥ ७ ॥ मृगेकुरंगवातायुहरिणाजिनयोनयः ॥ ऐणोयमेण्याश्चर्माद्यमेणस्येणसुभेभिषु ॥ ८ ॥ कदलीकंदलीचीनश्चमूकप्रियका-
वपि ॥ समूकश्चेतिहरिणाअमीअजिनयोनयः ॥ ९ ॥ कृष्णासारकुरुच्यंकुरंकुशांबररोहिषाः ॥ गोकर्णदृष्टैणशर्यरोहिताश्च-
मरोमृगाः ॥ १० ॥ गंधर्वशारभोरामः स्मरोगवयः शशः ॥ इत्यादयोमृगेंद्राद्यागवाद्याः पशुजातयः ॥ ११ ॥ “अधोगंतातुरव-

दि. कां.

८

(9A)
नकोवृकः पुं ध्वज उंदुरः ॥ उंदुरुर्मूषकोप्यारवुगिरिकाबालमूषिका ॥ सरवः कृकलासः स्यात्सुसलीग्रहगोधिका ॥ १२ ॥ लूतास्त्रीतं-
तुवायोर्णनाभमकटकः समाः ॥ नीलगुस्तुकृमिः कर्णजलोकाः शतपद्युभे ॥ १३ ॥ वृश्चिकः शूककीटस्यादलिद्रुणोतुवृश्चिके ॥ -
पाराचतः कलरवः कपोतोथशाशादनः ॥ १४ ॥ पत्रीशयेन उलूकस्तुवायसारतिपेचकौ ॥ दिवांधः कौशिको घूको दिवाभीतो निशा-
टमः ॥ व्याघ्राटस्याद्गरहाजः रवंजरीटस्तुरवंजनः ॥ १५ ॥ लोहसुस्तुकंकः स्यादथचाषः किर्कीदिविः ॥ कलिंगभृंगधूस्याटाअथ-
स्याच्छतपत्रकः ॥ १६ ॥ दावाघाटोथसारंगस्तोककश्चातकः समाः ॥ कृकवाकुस्ताम्रचूडः कुक्कुटश्चरणायुधः ॥ १७ ॥ चटकः कल-
विंकः स्यात्तस्यस्त्रीचटकातयोः ॥ पुमपत्येचाटकेरस्यपत्येचटकैवसा ॥ १८ ॥ कर्करेतुः करेतुः स्यात्कृकणककरोसमौ ॥ वनप्रियः
परभृतः कोकिलः पिकडत्यपि ॥ १९ ॥ काकेतुकरदारिष्टबलिपुष्टसकृत्वजाः ॥ ध्वांक्षात्मघोषपरभृद्बलिभ्रगवायसाअपि ॥ २० ॥
सएवचचिरंजीवीचैकदृष्टिश्चभौकुलिः ॥ द्रोणकाकस्तुकाकालोदात्यूहः कालकंठकः ॥ आतापिचिल्लोदाक्षाय्यगृध्रौकीरशक
कौसमौ ॥ २१ ॥ क्रुद्धक्रौंचोथबकः कृहः पुकराहस्तुसारसः ॥ कोकश्चक्रश्चक्रवाकोरथांगाल्यनामकः ॥ २२ ॥ कादंबः कलहंसः
स्यादुत्क्रोशा कुररोसमौ ॥ हंसास्तुश्वेतगरुतश्चक्रांगामानसोकसः ॥ २३ ॥ राजहंसास्तुतेचंचुचरणौर्लोहितैः सिताः ॥ मलिनै
र्मल्लिकाक्षास्तथार्तराष्ट्राः सितेतरैः ॥ २४ ॥ शरारिराटिराडिश्चबलाकाबिसकंठिका ॥ हंसस्ययोषिद्वरतासारसस्यतुलक्ष्मणा

अ-को
९

(१०)

॥३५॥ जतुकाजिनपत्रास्यात्यरोष्णीतैलपायिका ॥ वर्वणामक्षिकानीलासरयामधुमक्षिका ॥ ३६ ॥ पतंगिकापुत्तिका स्यादंशस्तुव
नमक्षिका ॥ दंशीतज्जातरल्यास्याद्गंधोलीवरदाहयोः ॥ ३७ ॥ भृंगारीङ्गीरुकाचीरीझिल्लिकाचसमाइमाः ॥ समोपतगशलमो
खद्योतोज्योतिरिंगणः ॥ ३८ ॥ मधुव्रतोमधुकरोमधुलिण्मधुपालिनः ॥ द्विरेफपुष्पलिट्भृंगघट्पदभ्रमरालयः ॥ ३९ ॥ मयूरो
बर्हिणोबर्हिनीलकृतोभुजंगभुक् ॥ शिरवावलः शिरवीकेकीमेघनादानुलास्यपि ॥ ३० ॥ केकावाणीमयूरस्यसमोचंद्रकमेचकौ ॥ शिरवा
चूडाशिरवंडस्तुपिच्छबर्हनपुंसके ॥ ३१ ॥ स्वगोविहंगविहंगविहंगसविहायसः ॥ शकुतिपक्षिशकुनीशकुंतशकुनद्विजाः ॥ ३२ ॥ पतत्रि
पत्रिपतगपतत्पत्रथाडजाः ॥ नगौकोवाजिविकिरवीवक्षिरपतत्रयः ॥ ३३ ॥ नीलोद्गवागरुत्तंतःपित्संतोनभसंगमाः ॥ तेषांविशो-
षाहारीतोमद्गुःकारंडवःप्लवः ॥ ३४ ॥ तित्तिरिःककुभोलावोजीवंजीचश्चकोरकः ॥ कोयष्टिकष्टिष्टिभकोवर्तकोवर्तिकादयः ॥ ३५ ॥ ग
रुत्यक्षच्छदाःपत्रपतत्रंचतनूरुहम् ॥ स्त्रीपक्षतिःपक्षमूलंचतुश्चोदिकभैस्त्रियो ॥ ३६ ॥ प्रडीनोर्डीनसंडीनान्येताः स्वगगतिक्रियाः
पेशीकोशोद्विहीनेडंकुलायोनीडमस्त्रियाम् ॥ ३७ ॥ पोतःपाकोभकोडिभःपशुकःशावकःशिशः ॥ स्त्रीपुंसौमिथुनदं दंयुग्मंतुयु
गुलंयुगम् ॥ ३८ ॥ समूहोनिवहव्यूहसंदोहविसरव्रजाः ॥ स्तोमोघनिकरव्रातवारसंघातसंचयाः ॥ ३९ ॥ समुदायःसमुदयःसम
वायश्चयोगणः ॥ स्त्रियांतुसंहतिष्टेदंनिकुरंबंकदंबकम् ॥ ४० ॥ वृंदभेदाःसमैवर्गःसंघसाथौतुजंतुभिः ॥ सजातीयैःकुलंयूयंति

दि.कां.

९

(10A)

तिरश्चापुनसुंसकम् ॥४१॥ पशूनांसमजोत्येषांसमाजोयसधर्मिणां ॥ स्यान्निकायःपुंजराशीतूत्करःकूटमस्त्रियाम् ॥४२॥ का-
पोतशोकमायूरतेतिरादीनितद्रणे ॥ गृहासक्ताःपक्षिमृगाश्चैकास्तेगृह्यकाश्चते ॥४३॥ ॥ इति सिंहादिवर्गः ॥ ॥ मनुष्या
मालुषामत्यामनुजामानवानराः ॥ स्युःसुमांसःपंचजनाःपुरुषाःपुरुषानरः ॥१॥ स्त्रीयोषिदबलायोषानारीसीमंतिनीवधुः ॥ प्र
तीपदर्शिनीवामावनितामहिलातथा ॥२॥ विशेषास्त्वंगनाभीरुःकामिनीवामलोचना ॥ प्रमदामानिनीकांताललनाचनितैवि-
नी ॥३॥ सुंदरीरमणीरामाकोपनासैवभामिनी ॥ वराशेहामनकाशित्युत्तमावरवर्णिनी ॥४॥ कृताभिषेकामहिषीभोगिन्योन्या
नृपस्त्रियः ॥ पत्नीपाणिगृहीतीचद्वितीयासहधर्मिणी ॥५॥ भार्याजायाथपुंभूम्निदारास्यात्तुकुदुंबिनी ॥ पुरंधीसूचरिन्नातु
सतीसाध्वीपतिव्रता ॥६॥ कृतसापलिकाध्यूढाधिविन्नाथस्वयंवरा ॥ पतिंवराचवर्याथकुलस्त्रीकुलपालिका ॥७॥ कन्याकुमारी
गौरीतुनशिकानागतार्तवा ॥ स्यान्मध्यमादृष्टरजास्तरुणीद्युवतिःसमे ॥८॥ समास्तुषाजनीवध्वश्चिरंतीतुसूवासिनी ॥ इच्छाव
तीकामुकास्याद्दुषस्यंतीतुकामुकी ॥९॥ कांतार्थिनीतुयायातिसंकेतंसाभिसारिका ॥ पुंश्चलीधर्षिणीबंधक्यसतीकुलदत्वरी
॥१०॥ स्वैरिणीपांशुलाचस्यादशिश्वीशिश्रुनाविना ॥ अधीरानिष्यतिस्मृताविश्वस्ताविधवेसमे ॥११॥ आलिःसरवीवयस्याथ
पतिवत्नीसभर्तृका ॥ वृद्धापलिकीप्राज्ञीतुप्रजाप्राजातुधीमती ॥१२॥ श्रुद्रीश्रुद्रस्यभार्यास्याच्छूद्रातज्जातिरंगना ॥ आभीरीतुमहा

अ.को.
१०

(11)

शूद्राजातपुंयोगयोः समा ॥ १३ ॥ अर्याणीस्वयमर्यास्यात्क्षत्रियाक्षत्रियाण्यपि ॥ उपाध्यायाप्युपाध्यायीस्यादाचार्योपि च स्वतः १४
आचार्यानीतुपुंयोगे स्यादर्याक्षत्रियीतथा ॥ उपाध्यायास्युपाध्यायीपौत्रास्त्रीपुंसलक्षणा ॥ १५ ॥ वीरपत्नीवीरभार्यावीरमातातु-
वीरसूः ॥ जातापत्याप्रजाताचप्रसूताचप्रसूतिका ॥ १६ ॥ स्त्रीनमिकाकोटवीस्यादूतीसंचारिकेसमे ॥ कात्यायन्यद्वृत्त्यायाका-
षायवसनाधवा ॥ १७ ॥ सैरंधीपरवेशमस्थास्ववशाशिल्यकारिका ॥ असिक्रीस्याददृष्ट्यायाप्रेष्यांतःपुरचारिणी ॥ १८ ॥ वारस्त्री
गाणिकावेश्यारूपाजीवाद्यसाजनैः ॥ सत्कृतावारसुरव्यास्यात्कुटुनीशंभलीसमे ॥ १९ ॥ विप्रश्चिकालीक्षणिकादेवज्ञायर-
जस्वला ॥ स्त्रीधर्मिण्यविरात्रेयीमलिनीपुष्यवत्यपि ॥ २० ॥ कर्तुमैत्यसुदक्यापि स्याद्रजःसुष्यमार्तवं ॥ अद्भालुदोहदवती-
निष्कलावियतातवा ॥ २१ ॥ आपन्नसत्वास्यादुर्विण्यंतर्वत्नीचगभिणी ॥ गाणिकादेस्तुगाणिक्यगाभिण्यंयोवनंगणे ॥ २२ ॥ पु-
नर्द्दिधिषूरूढाद्विस्तस्यादिधिषुःपतिः ॥ सतुद्विजोयेदिधिषुःसैवयस्यकुटुंबिनी ॥ २३ ॥ कानीनःकन्यकाजातःसुतोथसु-
भगासुतः ॥ सौभागिनेयस्यात्पारस्त्रैणेयस्तुपरस्त्रियाः ॥ २४ ॥ पैतृषसेयस्यात्पैतृषस्त्रीयश्चपितृषसुः ॥ सुतोमातृषसुश्चै-
वंवैमात्रेयोविमातृजः ॥ २५ ॥ अथबांधकिनेयस्याद्वंधुलश्चासतीसुतः ॥ कौलटेरःकौलटेयोभिस्तुकीतुसतीयदि ॥ २६ ॥ तदा
कौलदिनेयोस्याःकौलटेयोपिचात्मजः ॥ आत्मजस्तनयःसूनुःसुतःपुत्रःस्त्रियांत्वमी ॥ २७ ॥ आहुर्दुहितरंसर्वेपत्यंतोकंतयोः

दि.कां.

१०

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com